

короткотерміновість і маневреність, у зв'язку з чим у ті або інші періоди може виникнути додаткова потреба в значних кредитних ресурсах [3].

Жорстка боротьба банків за кожного клієнта змушує банк звертатися до детального аналізу депозитної політики, який пропонуємо здійснювати за напрямками: потреби клієнта, депозитні політики конкурентів, окремий депозитний продукт, взаємини банку з клієнтами та імідж. Дослідження кожного блоку потребує використання відповідного маркетингового інструменту.

У процесі аналізу потреб клієнта застосовують комплексне поєднання SWOT-аналізу та геп-аналізу, що дає змогу виявляти сильні й слабкі сторони депозитної політики банку, аналізувати наявні розриви між потребами клієнтів та можливостями банку, розробляти заходи щодо усунення визначених проблемних зон.

При аналізі досвіду конкурентів рекомендовано застосовувати інструмент бенчмаркінгу. метою якого є виявлення ефективніших депозитних політик банків-конкурентів та використання їхнього кращого досвіду в процесі розроблення та реалізації власної депозитної стратегії [6].

Для підвищення ефективності депозитних послуг потрібно застосовувати не тільки цінові методи, а й методи оптимізації процедур депозитного обслуговування клієнтів з точки зору забезпечення клієнта необхідною інформацією або послугою. Основною проблемою у сфері залучення депозитів нині є порівняно низький ступінь довіри до банків з боку потенційних вкладників і низька фінансова грамотність населення. Для вирішення цього питання необхідним є формування розвиненої системи інформування суспільства про фінансову діяльність банків, що дозволить споживачам банківських послуг приймати раціональні рішення щодо інвестування коштів, а також стимулювало б банки ефективніше працювати. Тому пропонуємо внести зміни до структури розкриття фінансової звітності, яка публікується в офіційних виданнях НБУ.

Отже, депозитна політика комерційного банку — це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації таких джерел. При залученні коштів право вибору залишається за клієнтом, а банк змушений вести нерідко тверду конкуренцію за вкладника, втратити якого досить легко. Обмеженість ресурсів, пов'язана з розвитком банківської конкуренції, веде до тісної прив'язки до

певних клієнтів. Якщо коло цих клієнтів вузьке, то залежність від них банка дуже висока. Тому банку потрібна грамотна депозитна політика, в основу якої ставиться підтримка необхідного рівня диверсифікованості, забезпечення можливості залучення грошових ресурсів з інших джерел і підтримка збалансованості з активами по строках, обсягах і процентних ставках.

Успішний розвиток та ефективне функціонування комерційного банку неможливе без детально продуманої й економічно обґрунтованої депозитної політики. В умовах сьогодення більшість банків концентрують свою увагу на вдосконаленні існуючих операційних процесів.

2. СУЧАСНИЙ СТАН АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Загальний аналіз активів банку ґрунтується на застосуванні методик вертикального та горизонтального аналізу, які передбачають обчислення та подальшу оцінку таких показників:

- процентні співвідношення окремих показників з агрегованим показником;
- абсолютні зміни кінцевих показників порівняно з початковими (базисними);
- темпи зростання або приросту показників в аналітичному періоді.

У процесі вертикального, або структурного аналізу активів визначається питома вага активів за їх цільовим використанням, ступенем ліквідності, рівнем дохідності, а також склад та структура кожного виду активів: кредитного портфеля, портфеля цінних паперів, високоліквідних та інших активів.

Горизонтальний, або трендовий, аналіз дає змогу вивчити динаміку активів у цілому й окремих їх видів у часі, визначити загальні тенденції їх зміни або тренду [8, с.112].

Ощадбанк постійно підтримує показники ліквідності та платоспроможності на достатньому рівні, дотримується нормативу обов'язкового резерву коштів на окремому рахунку в Національному банку України та всіх економічних нормативів, встановлених Національним банком України, забезпечує своєчасність розрахунків за дорученням клієнтів.

Аналіз динаміки, складу та структури активів банку та їх оцінка наведені нижче в табл. 1.

Таблиця 1 Динаміка, склад та структура активів комерційного банку

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення		
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	абсолютне, тис. грн.	% до бази	структурне
1. Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	3870886,00	4,64	4816954,00	4,72	946068,00	124,44	0,08
2. Кошти в інших банках	14845996,00	17,80	7618215,00	7,47	-7227781,00	51,31	-10,33
3. Кредити, надані клієнтам	51337576,00	61,54	52179567,00	51,15	841991,00	101,64	-10,39
4. Інвестиції, наявні для продажу	10073668,00	12,08	33569706,00	32,91	23496038,00	333,24	20,83
5. Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	50590,00	0,06	24800,00	0,02	-25790,00	49,02	-0,04
6. Основні засоби та нематеріальні активи	2985175,00	3,58	3450559,00	3,38	465384,00	115,59	-0,20
7. Відстрочені активи з продажу на прибуток	-	-	50218,00	0,06	50218,00	-	0,06
8. Інші активи	251897,00	0,30	297097,00	0,29	45200,00	117,94	-0,01
Усього активів	83415788,00	100,00	102007116,00	100,00	18591328,00	-	-

За даними таблиці, можна сказати, що динаміка, склад і структура активів відповідає основним принципам і напрямам розвитку банку, але розвиток активів далі вимагає їх коригування, особливо в напрямі уповільнення темпів приросту основних засобів та інших активів.

У 2013 році банк залучав кошти фізичних осіб на строкові вклади в національній та іноземних валютах на зручних та вигідних умовах зберігання коштів, а саме на вклади:

- «Депозитний» без можливості поповнення, з гнучкою системою відсоткових ставок залежно від строку розміщення вкладу;
- «Накопичувальний» з правом поповнення додатковими внесками;
- «Новий відсоток», особливістю якого є процентна ставка, яка зростає щоквартально;
- «Комбінований» з можливістю разового вилучення коштів в повному обсязі без зміни процентної ставки;
- «Строковий пенсійний» на особливих умовах - із можливістю поповнення та підвищеною процентною ставкою.

Найбільша сума заощаджень населення у 2013 році залучена на вклад - «Депозитний». Залишок коштів по зазначеному вкладу станом на 01.01.2014 року склав 11 104 509 тис. грн., а приріст за звітний рік - 2 312 106 тис. грн.

Кошти фізичних осіб залучались також:

- на вклад на вимогу: «Пенсійний +» з можливістю вилучення коштів з рахунку на першу вимогу вкладника без втрати процентів;
- на вклад на вимогу: «Мобільний» з можливістю поповнення та часткового вилучення коштів зі вкладу без зміни процентної ставки за умови, якщо початковий внесок зберігатиметься на рахунку не менше 31 дня;
- на поточні рахунки в національній та іноземних валютах.

Вищезазначені вклади орієнтовані на людей з різним рівнем достатку та різними можливостями керування заощадженнями. Умови цих вкладів достатньо гнучкі: передбачені поповнення вкладів та зняття коштів, капіталізація відсотків, пролонгація та автопронлонгація, а також збільшення процентної ставки протягом дії договору.

Залишки заощаджень фізичних осіб в установах Ощадбанку зросли за рік на 6 195 196 тис. грн., і становили на 1 січня 2014 року 35 341 506 тис. грн.

Залишки коштів на вимогу фізичних осіб з початку року збільшились на 395 779 тис. грн. і становили на 1 січня 2014 року 10 567 333 тис. грн., а строкових - відповідно 5 799 417 тис. грн. і склали 25 273 673 тис. грн.

Однією з послуг Ощадбанку, що користувались значним попитом, було приймання готівкових платежів населення. Загальна сума платежів, прийнятих установами банку в 2013 році, становить 37 826 677 тис. грн., що на 3 % більше порівняно з попереднім роком. У структурі надходжень готівкових платежів найбільшу питому вагу складають платежі за житлово-комунальні послуги - 53,0 %, або 21 390 830 тис. грн., платежі на користь юридичних осіб за реалізовані ними товари, надані послуги та виконані роботи становлять 34 %, або 12 829 333 тис. грн., платежі, сплачені клієнтами через установи банку до бюджетів різних рівнів та обов'язкові платежі до державних цільових фондів - 8 %, або 3 106 513 тис. грн.

Також протягом 2013 року установи Ощадбанку продовжували розвиток послуг зі здійснення грошових переказів фізичних осіб, у тому числі через власну систему термінових переказів «Швидка копійка» та міжнародних систем переказів Western Union, CONTACT, RIA Money Transfer, «Юнистрим», MoneyGram, «ЛИДЕР», BLIZKO та ін.

За 2013 рік обсяг операцій з переказу готівки фізичними особами склав 6 139 432,4 тис. грн. У результаті від здійснення таких операцій банком отримано комісійних доходів у сумі 39 745,5 тис. грн.

Мережа кореспондентських рахунків Ощадбанку надає можливість повною мірою забезпечити як потреби клієнтів в організації розрахунків, так і власні потреби банку. Станом на 01.01.2014 р. банк підтримує кореспондентські відносини з 77 банками в 16 країнах світу. Серед кореспондентів Ощадбанку 37 банків-нерезидентів, у т.ч. 24 банки країн СНД та Балтії.

Кореспондентська мережа банку включає 79 рахунки НОСТРО та 155 рахунків ЛОРО. Станом на 01.01.2014 року залишки коштів на коррахунках НОСТРО склали 2 553.88 млн. грн., на коррахунках ЛОРО - 479.32 млн. грн.

На міжбанківському ринку Ощадбанк активно співпрацює як з українськими банками, так і з банками близького та далекого зарубіжжя.

Працюючи з банками-контрагентами. Ощадбанк спирається на принципи довгострокових партнерських відносин, укладаючи Генеральні угоди про порядок здійснення операцій на міжбанківських ринках. Станом на

01.01.2014 року Генеральні угоди укладено з 137 банками-резидентами та 28 банками-нерезидентами.

У своїй роботі Ощадбанк також широко використовує інструменти міжбанківського ринку, що сприяє розвитку ринку міжбанківських операцій, банку дає змогу якнайповніше задовольняти потреби клієнтів, а також залишатись одним із маркет-мейкерів українського міжбанківського ринку.

Здійснюючи операції на міжбанківському ринку, Ощадбанк враховує ступінь ризику та вартість ресурсів. Усі операції на міжбанківському ринку банк проводить у межах затверджених лімітів. Ліміти розраховуються та затверджуються у відповідності з внутрішньобанківською методикою.

При розміщенні коштів на міжбанківському ринку перевага надавалася кредитам «овернайт» та короткостроковим кредитам. При цьому банк розміщував кошти як на внутрішньому грошовому ринку України, так і на світових ринках. У структурі розміщених на міжбанківських грошових ринках коштів кошти в національній валюті становлять 76 %. в іноземних – 24 % (рис. 1).

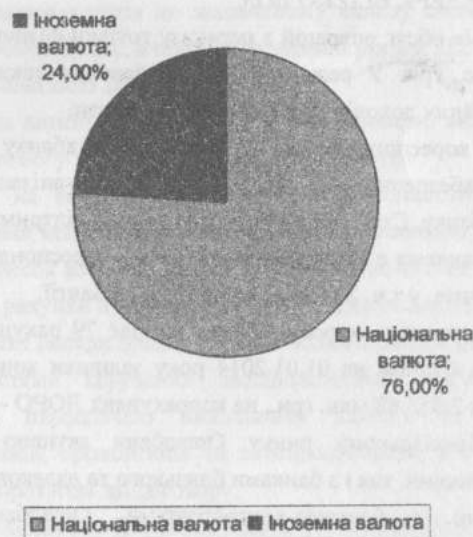

Рис. 1 - Структура залучень на міжбанківських грошових ринках (у розрізі валют)

Протягом 2013 року Ощадбанк залишався активним учасником міжбанківського валютного ринку України. Реалізований результат банку від міжбанківських операцій FOREX склав за 2013 рік 66 566 тис. грн.

Загальна сума процентних доходів Ощадбанку від операцій на міжбанківському грошовому ринку склала за 2013 рік 494 695 тис. грн.

Виконуючи всі функції банківської установи, Ощадбанк також відіграє важливу роль у забезпеченні виконання соціальних функцій держави та бере активну участь у фінансуванні державних програм кредитування енергетичного сектора України. Зазначене фінансування відбувається як за рахунок власних коштів, так і за рахунок ресурсів, залучених від НБУ. Сума залучень від НБУ станом на 01.01.2014 року склала 20 637,79 млн. грн.

Міжбанківські кредити надавалися та залучалися за ставками, які відповідали середньому рівню ринкових ставок по операціях у відповідних валютах та на відповідні строки [9, с.29].

Саме аналіз кредитних операцій банку з погляду ступеня ризику, забезпеченості та дохідності лежить в основі аналізу якості активів, що, у свою чергу, є важливим напрямом рейтингової оцінки діяльності банку. Позикові операції являють собою один із найефективніших, тобто прибуткових способів розміщення ресурсів банку. Водночас кредитні операції — це найбільш ризикований вид операцій банку. Кредитні операції формують його кредитний портфель [8, с.121].

Кредитна активність АТ «Ощадбанк» наведена в табл. 2:

Таблиця 2 Аналіз масштабів кредитної діяльності банку

Показник	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Кредитні вкладення, тис. грн.	51337576,00	52179567,00	+841991,00	+1,64
2. Загальні активи, тис. грн.	83415788,00	102007116,00	+18591328,00	+22,29
3. Питома вага кредитів у загальних активах, %	61,54	51,15	-10,39	-16,88

З табл. 2 бачимо, що частка кредитних операцій на початку року становила 61,54 %, а на кінець року – 51,15 %, тобто зменшилася на 10,19 процентного пункту. Це можна розцінювати як негативне явище, але повний висновок робити ще зарано.

Станом на 01.01.2014 кредитний портфель фізичних осіб (з урахуванням позабалансових зобов'язань) становив 5 192 422 тис. грн., у тому числі сума позабалансових зобов'язань з кредитування фізичних осіб становила 634 192 тис. грн.

Сума іпотечних кредитів становить 1 383 509 тис. грн., або 30,4 % кредитного портфеля фізичних осіб, споживчі кредити, забезпечені нерухомістю, - 1 675 333 тис. грн., або 36,8 %, кредити на купівлю транспортних засобів становлять 426 300 тис. грн. або 9,4 %, заборгованість за кредитами під платіжні картки становить 686 121 тис. грн., або 15,1 % кредитного портфеля фізичних осіб.

Протягом 2013 року установами банку було надано кредитів фізичним особам на загальну суму 5 491 143 тис. грн., що на 1 391 921 тис. грн., або на 53 %, більше ніж у 2012 році.

У 2013 році Ощадбанк упевнено займав друге місце на ринку кредитування корпоративних клієнтів. Станом на 01.01.2014 року частка банку в цьому сегменті становила 8,2 %, а обсяг наданих кредитів склав понад 59,7 млрд. грн. Також протягом року банком було збережено четверте місце на ринку залучення коштів корпоративних клієнтів.

Стратегія побудови корпоративного бізнесу Ощадбанку в 2013 році ґрунтувалась на тому, що він:

- є ключовим гравцем у сфері обслуговування корпоративного бізнесу;
- є лідируючим банком у групі найбільших вітчизняних банків;
- є однією з найбільших фінансово-кредитних установ України з найбільш розгалуженою мережею відділень.

Встановлення довготривалих партнерських відносин з ключовими клієнтами разом з нарощуванням клієнтської бази є пріоритетним завданням для Ощадбанку. Основною стратегічною метою корпоративного бізнесу є відбудова банку як фінансово стійкої установи, що здійснює обслуговування клієнтів на новому рівні якості й ефективно виконує функції відповідно до його місії, ролі та сутності в економічному просторі України.

Протягом року Ощадбанк надавав комплекс стандартних банківських послуг для корпоративних клієнтів, зокрема:

- надання грошових коштів шляхом використання різних типів кредитних продуктів (овердрафт, кредитування в разовому порядку, відновлювані, невідновлювані та мультивалютні кредитні лінії тощо);
- надання гарантій, поручительств та інших зобов'язань за третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі;
- залучення грошових коштів на умовах стандартизованих депозитних продуктів;
- розрахунково-касове обслуговування в національній та іноземних валютах, інкасація і перевезення цінностей;
- виконання операцій за допомогою систем дистанційного обслуговування.

Кредитування корпоративних клієнтів традиційно є важливим напрямом діяльності та передумовою комплексних відносин з корпоративними клієнтами з урахуванням вимог щодо мінімізації ризиків.

Зниження ризиків за кредитами було досягнуто шляхом:

- стандартизації та оптимізації бізнес-процесів;
- реструктуризації кредитів корпоративних клієнтів, які мають тимчасові фінансові труднощі;
- посилення контролю процесів класифікації кредитного портфеля за групами ризику та формування відповідних резервів;
- вдосконалення процедур моніторингу стану кредитного портфеля та процедур виявлення потенційно проблемних кредитів.

Ощадбанк, обслуговуючи підприємства різних форм власності, поступово почав реалізовувати політику диверсифікації клієнтської бази, вживаючи заходів щодо зниження концентрації обсягів активів та пасивів великих клієнтів.

Для утримання лідируючих позицій з обслуговування розрахунково-касових операцій корпоративних клієнтів протягом 2013 року банк забезпечив ринкові умови залучення коштів та тарифи на розрахунково-касове обслуговування. На фоні проблем з ліквідністю в банківському секторі Ощадбанк намагався забезпечити обмеження залучення депозитів до запитання та збільшення обсягів залучення строкових депозитів на максимально довгі строки.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 24.07.2006 р. №1004, від 26.03.2008 р. №247, від 03.12.2008 р. №1032 та від 09.10.2013 р. №750, Ощадбанк виконував функції уповноваженого банку з обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників Оптового ринку електричної енергії України, суб'єктів господарювання, що проводять діяльність, пов'язану з постачанням природного газу за регульованим тарифом, та підприємств теплоенергетики і водопостачання, а також їх відокремлених підрозділів.

Протягом 2013 року Ощадбанк продовжував роботу з залучення нових корпоративних клієнтів, розширення спектра послуг для існуючих корпоративних клієнтів, підвищення якості обслуговування клієнтів. Уповноваженими органами регіональних управлінь та центрального апарату було ухвалено низку рішень про надання нових кредитів та зміни умов за існуючими кредитними договорами з клієнтами, які працюють у стратегічно важливих галузях економіки.

Водночас рішенням центрального апарату банку було встановлено обмеження максимальних розмірів кредитного портфеля корпоративних клієнтів (з урахуванням прийнятих зобов'язань з кредитування) в розрізі регіональних управлінь. Прийняття такого рішення було зумовлено необхідністю дотримання показників ліквідності банку та якісної складової кредитного портфеля на запланованому рівні. Кредитному комітету банку було надано право приймати рішення щодо кредитування юридичних осіб в обсягах, що перевищують обмеження максимального розміру кредитного портфеля юридичних осіб регіональних управлінь, у випадку спрямування кредитних коштів на виконання загальнодержавних програм та фінансування реального сектора економіки України. При прийнятті відповідних рішень враховувались показники приросту строкової ресурсної бази банку.

Станом на 01.01.2014:

- балансова вартість за кредитами, наданими корпоративним клієнтам становила 59 712 026 тис. грн., у тому числі сума нарахованих процентних доходів становила 2 054 672 тис. грн.;

- сума позабалансових зобов'язань банку перед корпоративними клієнтами склала 13 424 234 тис. грн., у тому числі: зобов'язання з кредитування - 10 560 139 тис. грн. та гарантії і акредитиви, надані клієнтам, на суму 2 364 045 тис. грн.

Інформацію про якість кредитного портфеля та обсяги сформованих резервів на кінець звітного періоду наведено у табл. 3

Таблиця 3 Обсяги сформованих резервів на кінець періоду

(тис. грн.)

Знецінення/просрочка	Резерв за МСФЗ	Балансова вартість
Знецінений на індивідуальній основі		
1. Строковий	584506,09	1216288,77
4. Із затримкою платежу понад 90 днів	1825720,67	2413198,14
5. Із затримкою платежу понад 365 днів	1217664,39	1517664,39
Знецінений на портфельній основі		
1. Строковий	5240673,28	52789132,26
2. Із затримкою платежу до 30 днів	161649,78	523898,25
3. Із затримкою платежу від 31 до 90 днів	233382,64	341909,40
4. Із затримкою платежу понад 90 днів	41436,36	52144,50
5. Із затримкою платежу понад 365 днів	686748,42	859789,70
Всього	10291781,63	59712025,41

Варто зазначити, що концентрація кредитів п'яти найбільших позичальників корпоративних клієнтів у кредитному портфелі Ощадбанку порівняно з 01.01.2013 зменшилась на 10 % і станом на 01.01.2014 склала 41,1 %.

Середньозважена доходність кредитного портфеля в 2013 році становила 12,8 відсотків річних та порівняно з 2012 роком суттєво не змінилась. При цьому обсяг процентних доходів від кредитування корпоративних клієнтів у 2013 році склав 7 189 799 тис. грн. та порівняно з попереднім роком збільшився на 4,9 % [9, с.26].

Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років нараховані процентні доходи, включені до складу кредитів, наданих клієнтам, становили 2 616 597 тисяч гривень та 1 825 262 тисячі гривень, відповідно.

Наведена нижче таблиця містить суму кредитів, забезпечених відповідною заставою, а не справедливою вартістю самої застави:

Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років до складу незабезпечених кредитів входили кредити, забезпечені порукою. Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років кредити, забезпечені порукою, становили 1 231 597 тисяч гривень та 1 322 830 тисяч гривень, відповідно.

Таблиця 4 Аналіз позик, наданих клієнтам

Показник	На початок року	На кінець року	Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне, тис. грн.	% до бази
1. Кредити, забезпечені обладнанням та іншим рухомим майном та майновими правами на нього	31844848,00	30061619,00	-1783229,00	94,40
2. Кредити, забезпечені нерухомим майном та майновими правами на нього	19897261,00	24750091,00	4852830,00	124,39
3. Кредити, забезпечені державними борговими цінними паперами та гарантіями державних органів	5735197,00	4968638,00	-766559,00	86,63
4. Незабезпечені кредити	3351506,00	3751985,00	400479,00	111,95
5. Кредити забезпечені грошовими коштами	517549,00	737923,00	220374,00	142,58
Всього	61346351,00	64270256,00	2923905,00	104,77
За вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення	(10008775,00)	(12090689,00)	(2081914,00)	120,80
Всього кредитів, наданих клієнтам	51337576,00	52179567,00	841991,00	101,64

Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років до складу незабезпечених кредитів також входили кредити з використанням платіжних карток у сумі 686

121 тисяча гривень та 471 563 тисячі гривень, відповідно, сплата по яких здійснюється за рахунок надходжень по заробітній платі на ці карткові рахунки.

Банк отримував нерухомість та інші активи в якості майна, що перейшло у його власність як заставоутримувача [10, с.38].

Кредити, надані фізичним особам, включають такі продукти (табл. 5):

Таблиця 5 Структура кредитів, наданих фізичним особам станом на 01.01.2013 та 01.01.2014

Показник	На 01.01.2014 (тис. грн.)	На 01.01.2013 (тис. грн.)	Абсолютне відхилення (тис. грн.)	% до бази
1. Споживчі кредити, забезпечені нерухомістю та гарантіями	1675333,00	1857883,00	-182550,00	90,17
2. Іпотечні кредити	1383509,00	1299617,00	83892,00	106,46
3. Автокредити	426300,00	531334,00	-105034,00	80,23
4. Інші споживчі кредити	386967,00	404157,00	-17190,00	95,75
5. Кредити з використанням платіжних карток	686121,00	471563,00	214558,00	145,50
Всього	4558230,00	4564554,00	-6324,00	99,86
За вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення	(1798907,00)	(2210410,00)	(-411503,00)	81,38
Всього кредитів, наданих фізичним особам	2759323,00	2354144,00	405179,00	117,21

Отже, Ощадбанк, обслуговуючи підприємства різних форм власності, почав реалізовувати політику диверсифікації клієнтської бази, вживаючи заходів щодо зниження концентрації обсягів активів та пасивів великих клієнтів.

Різномісний аналіз кредитних операцій свідчить про позитивну динаміку у здійсненні кредитних операцій АТ «Ощадбанк», яка проявлялася як в

позитивній зміні абсолютних показників - кількості наданих кредитів, так і відносних показників, що характеризують якість кредитного портфелю.

У 2013 році банк активно здійснював функції первинного дилера на ринку державних цінних паперів та залишався одним з найбільших операторів на цьому ринку.

За 2013 рік процентні доходи Ощадбанку від вкладень у цінні папери склали 3 052 538 тис. грн. Результат продажу цінних паперів з портфеля банку - 131 062 тис. грн.

Установами банку здійснювалось обслуговування державних зобов'язань перед громадянами України, які внаслідок знецінення втратили грошові заощадження, розміщені в період до 2 січня 1992 року в установах Ощадного банку СРСР, що діяли на території України, згідно з Законом України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України». Сума державних зобов'язань по знецінених заощадженнях станом на 01.01.2014 р. склала 107 623 951,0 тис. грн.

Протягом 2013 року установами Ощадбанку продовжувалась реєстрація незареєстрованих вкладників та актуалізація даних вкладників, які отримали протягом 2003 року компенсаційні виплати.

Станом на 1 січня 2014 року до Реєстру вкладників заощаджень громадян включено 13 824 644 особи, в т.ч. актуалізовано 8 095 866 осіб, та зареєстровано 132 976 спадкоємців померлих вкладників для виплати компенсації на поховання.

Порядок повернення знецінених заощаджень визначається постановами Кабінету Міністрів України в межах коштів, передбачених Державним бюджетом на відповідний рік. Однак кошти з державного бюджету на виплату компенсації у 2013 році до Ощадбанку не надходили, і виплата компенсації не здійснювалась [9, с.30].

Уся інформація щодо стану портфелю цінних паперів за рік представлена таким чином (табл. 6):

Таблиця 6 Інформація про інвестиції, наявні для продажу

Показник	31 грудня 2013 року	31 грудня 2012 року	Відхилення	
			абсолютне	% до бази
Державні боргові цінні папери України				
Середньострокові державні боргові цінні папери, у тому числі із можливістю дострокового викупу	10578648,00	2921186,00	7657462,00	362,14
Довгострокові державні боргові цінні папери, у тому числі із можливістю дострокового викупу	9696085,00	-	9696085,00	-
Короткострокові державні боргові цінні папери	799517,00	999990,00	-200473,00	79,95
Державні боргові цінні папери для виплати бюджетної заборгованості із податку на додану вартість	368,00	512,00	-144,00	71,88
Підсумок	21074618,00	3921688,00	17152930,00	537,39
Інші				
Облігації, випущені підприємствами	11168814,00	4996265,00	6172549,00	223,54
Облігації, випущені органами місцевого самоврядування	1745968,00	1743959,00	2009,00	100,12
Облігації, випущені Державною іпотечною установою	506043,00	475753,00	30290,00	106,37
Облігації, випущені небанківськими фінансовими установами	318130,00	-	318130,00	-
Векселі	1396,00	-	1396,00	-
Підсумок	13740351,00	7215977,00	6524374,00	190,42
За вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення	(1278833,00)	(1071777,00)	(207056,00)	119,32
Всього боргових ЦП, наявних для продажу	33536136,00	10065888,00	23470248,00	333,17
Дольові цінні папери				
Акції компаній	48667,00	22849,00	25818,00	212,99
За вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення	(15097,00)	(15069,00)	(28,00)	100,19
Підсумок	33570,00	7780,00	25790,00	431,49
Всього інвестицій, наявних для продажу	33569706,00	10073668,00	23496038,00	333,24

Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років інвестиції, наявні для продажу, включали нараховані процентні доходи у сумі 645 150 тисяч гривень та 255 707 тисяч гривень, відповідно.

Вартість державних цінних паперів, що знаходились у портфелі банку на правах власності без зобов'язань їх зворотного продажу, станом на 01.01.2014 становила 21 074 613 тис. грн. Сума коштів, розміщених в інших банках шляхом здійснення операцій РЕПО, інструментом за якими є цінні папери, склала 3 723 044 тис. грн. Вартість портфеля корпоративних цінних паперів банку станом на 01.01.2014 без урахування створених резервів становила 11 436 944 тис. грн. Формування портфеля корпоративних цінних паперів здійснювалося за рахунок боргових цінних паперів (облігацій) суб'єктів господарювання, які мали найбільший попит на ринку цінних паперів та найменший ризик непогашення.

Протягом 2013 року Банк придбав облігації, випущені пов'язаним державним підприємством Національною акціонерною компанією «Нафтогаз України», із балансовою вартістю станом на 31 грудня 2013 року 4 409 648 тисяч гривень, що складає 13 % від загального портфеля інвестицій, наявних для продажу, до вирахування резерву на покриття збитків від знецінення. Випуск цих облігацій був забезпечений державною гарантією.

Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років боргові цінні папери із балансовою вартістю 13 998 869 тисяч гривень та 2 280 283 тисячі гривень, відповідно, були використанні як забезпечення за кредитами, отриманими від Національного банку України.

На кінець 2013 року після передачі права голосу довіреним особам, Банк втратив суттєвий вплив на ПАТ «Національний депозитарій України», без зміни прав власності, тому інвестиції Банку у акції ПАТ «Національний депозитарій України» у сумі 25 790 тисяч гривень були рекласифіковані до інвестицій, наявних для продажу (табл. 6).

На 31 грудня 2013 року справедлива вартість іпотечних облігацій дочірньої компанії Банку ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» на балансі Банку становила 318 130 тисяч гривень.

У 2012 році Банк придбав акції ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів». Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років Банк володіє контролем над ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів», несе ризики та права щодо результатів діяльності та здатний використовувати свої

повноваження для впливу на ці результати. Станом на 31 грудня 2013 та 2012 років частка Банку у капіталі ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» становила 70.86 %. У 2012 році Банк придбав акції ПАТ «Національний депозитарій України» і станом на 31 грудня 2012 року частка Банку у капіталі ПАТ «Національний депозитарій України» становила 24.99 %. У 2013 році ПАТ «Національний депозитарій України» набув статусу Центрального депозитарію в установленому законодавством порядку. Відповідно до статті 9, частини 4 Закону України «Про депозитарну систему України», у статутному капіталі Центрального депозитарію частка одного акціонера разом із пов'язаними особами повинна становити не більш як 5 %. З метою забезпечення відповідності вимогам Закону, у відповідності до рішення НКЦПФР від 15 жовтня 2013 року, довіреним особам членам НКЦПФР було передано право голосу за 2 063 акціями, що належали Банку. Таким чином, станом на 31 грудня 2013 року після передачі права голосу довіреним особам, у Банку залишилося право голосу за 516 акціями, що становить 5 % статутного фонду ПАТ «Національний депозитарій України». Відповідно, Банк втратив суттєвий вплив на Центральний депозитарій цінних паперів, без зміни прав власності. Станом на 31 грудня 2013 року інвестиції Банку у акції ПАТ «Національний депозитарій України» були рекласифіковані до інвестицій, наявних для продажу.

Стосовно компанії спеціального призначення SSB NO. 1 Plc контроль у Банку виник на підставі можливості заздалегідь визначати діяльність SSB NO. 1 Plc (забезпечення роботи за принципом «автопілот») у відповідності до вимог МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». Керівництвом SSB NO. 1 Plc прийняте рішення про те, що SSB NO. 1 Plc буде здійснювати операції у відповідності із заздалегідь визначеним порядком діяльності [10, с.41].

Нижче представлена узагальнена фінансова інформація стосовно асоційованої та дочірньої компаній Банку, та компанії спеціального призначення, що обліковуються за собівартістю (табл. 7):

Таблиця 7 Асоційовані та дочірні компанії, та компанії спеціального призначення, що обліковуються за собівартістю

(тис. грн.)

Назва компанії	Станом на 31 грудня 2013 року та за рік, що закінчився цією датою			
	Загальна сума активів	Загальна сума зобов'язань	Дохід	Чистий прибуток
ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» SSB NO. 1 Plc	358910,00	323539,00	32419,00	1173,00
ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» SSB NO. 1 Plc	9560058,00	9558764,00	747762,00	310,00
Назва компанії	Станом на 31 грудня 2012 року та за рік (період від дати придбання), що закінчився цією датою			
	Загальна сума активів	Загальна сума зобов'язань	Дохід	Чистий (збиток)/прибуток
ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» SSB NO. 1 Plc	34212,00	9,00	4263,00	(797,00)
ПАТ «Національний депозитарій України» SSB NO. 1 Plc	132545,00	4627,00	28823,00	1412,00
ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» SSB NO. 1 Plc	5722385,00	5721401,00	466771,00	319,00

Отже, дослідивши портфель цінних паперів, бачимо, що ЦП на продаж за обсягами перевищують портфель ЦП на інвестиції.

Оскільки вкладення в акції інших банків зменшують регулятивний капітал банку, акції, випущені банками, становлять незначну частину портфелів. Однією з причин невеликого обсягу портфелю акцій є жорсткі вимоги НБУ щодо їх резервування, що зменшує привабливість такого фінансового інструменту для банку. Балансова вартість акцій на інвестиції майже не змінюється, оскільки ними оформлена участь банку в акціонерних товариствах, у діяльності яких зацікавлений банк. Частина такої участі обліковується в складі асоційованих і дочірніх компаній.

Провідне місце у банківському бізнесі посідають операції з валютними цінностями та розрахунки в іноземній валюті. На сучасному етапі розвитку вітчизняні банки не тільки обслуговують експортно-імпорتنі розрахунки суб'єктів підприємницької діяльності, а й виступають безпосередніми учасниками операцій на внутрішньому та міжнародних валютних ринках, забезпечуючи у такий спосіб зміцнення ринкових перетворень у всіх сферах економіки.

Масштаби діяльності банку оцінюються за питомою вагою валютних активів та зобов'язань банку в їх загальній масі.

В установах Банку здійснюються наступні валютно-обмінні операції:

- купівля у фізичних осіб-резидентів і нерезидентів готівкової іноземної валюти за готівкові гривні;
- продаж фізичним особам-резидентам готівкової іноземної валюти за готівкову гривню;
- зворотний обмін фізичним особам-нерезидентам невикористаних готівкових гривень на готівкову іноземну валюту;
- конвертація (обмін) готівкової іноземної валюти однієї іноземної держави на готівкову іноземну валюту іншої іноземної держави;
- купівля (сплата) дорожніх чеків;
- приймання на інкасо іменних чеків;
- прийняття на інкасо банкнот іноземних держав.

Усі операції з купівлі-продажу валюти, а також виконаним перекладам приносять значний дохід банку, що в свою чергу позитивно впливає на фінансові результати діяльності банку.

Нижче наведено інформацію щодо обсягу прибутку від здійснення операцій з іноземною валютою (табл. 8):

Таблиця 8 Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою

	На 31 грудня 2013 року		На 31 грудня 2012 року		Відхилення	
	тис. грн.	% до суми	тис. грн.	% до суми	абсолютне, тис. грн.	структурне, %
Операції з іноземною валютою, нетто	66566,00	130,04	158484,00	100,20	-91918,00	29,84
Курсові різниці, нетто	(15376,00)	(30,04)	(322,00)	(0,20)	(15054,00)	29,84
Всього чистого прибутку від операцій з іноземною валютою	51190,00	100	158162,00	100	-106972,00	-

З табл. 8 видно, що абсолютний приріст валютних операцій зменшився на 91 918 тис. грн. або на 58 % порівняно з базисним роком. Отже, можна

сміливо сказати, що у банку намітилася тенденція зменшення масштабів діяльності з валютою. Причиною цьому може бути нестабільність курсу валют та нарощування власного капіталу у національній валюті [10, с.32].

Показники структури валютних активів та пасивів доцільно порівняти з аналогічними показниками інших банків та визначати їх рівень у банківській системі. Зауважимо, що найбільші показники мають банки з іноземним капіталом, але це зобов'язує їх до певних процедур гарантійного депозиту в НБУ, або є фактором впливу на розмір валютної позиції.

Таким чином, бачимо, що банк впродовж року проводив операції з обміну валют, але їх частка суттєво зменшилась порівняно з минулим 2012 роком, на це здебільшого вплинули коливання курсу валют та нестабільне економічне становище у країні, хоча загалом це не завадило банку утримувати лідируючі позиції за обсягами операцій з валютою.

Протягом 2013 року діяльність банку була спрямована на реалізацію завдань у рамках виконання стратегії зваженого розвитку. Основними завданнями залишались: помірне нарощування активів та пасивів, дотримання прийнятого рівня якості кредитного портфеля, адекватне формування резервів під кредитні ризики та підвищення ефективності діяльності.

Пріоритетним напрямом діяльності Банку є розвиток партнерських відносин із корпоративними клієнтами, як на основі надання повного спектра високоякісних банківських послуг, так і через застосування сучасних схем обслуговування та впровадження нової ідеології роботи з корпоративними клієнтами, побудованої на довгостроковій стратегії довіри між Банком та клієнтами.

Аналізуючи досвід та продовжуючи роботу, розпочату в попередні роки, Ощадбанк обрав такі стратегічні напрями розвитку корпоративного бізнесу:

- розширення клієнтської бази та обсягів операцій корпоративного бізнесу;
- обслуговування державного сектора економіки та фінансування державних програм;
- утримання лідируючих позицій з обслуговування розрахунково-касових операцій шляхом забезпечення надання високоякісних послуг корпоративним клієнтам, у тому числі шляхом збільшення частки операцій, які проводяться за допомогою систем віддаленого доступу;

- формування стабільно зростаючої клієнтської бази та покращення умов обслуговування, в тому числі з метою стимулювання клієнтів до концентрації грошових потоків у межах банку;

- диверсифікація клієнтської бази, зниження концентрації активів та пасивів великих клієнтів;

- оптимізація параметрів кредитних продуктів та ризиків у процесі формування кредитного портфеля;

- розвиток та вдосконалення автоматизованих систем обслуговування клієнтів та моніторингу поточних результатів діяльності банку;

- удосконалення методик моніторингу кредитних операцій;

- формування в повному обсязі резервів під кредити та нараховані доходи;

- забезпечення прибуткової діяльності корпоративного бізнесу [9, с.24].

Конкуренція на банківському ринку давно вже стала не боротьбою за ресурси, а боротьбою стратегій, внаслідок чого банку слід розвивати в першу чергу ключові області діяльності, що забезпечують йому конкурентні переваги. Таким чином, в якості перспективних напрямів організації корпоративного клієнтського обслуговування виступають:

- розвиток системи персонального менеджменту, що передбачає надання ключовому клієнту окремого співробітника для виконання обов'язків кваліфікованого консультанта та адміністратора його операцій;

- однакова увага до старих і нових клієнтів. Підвищення ефективності дій, спрямованих на утримання та розробку вже залучених клієнтів за рахунок пропозиції їм бажаних послуг і передбачення їхніх вимог по майбутньому обслуговуванню;

- подальша сегментація клієнтської бази з метою виділення в окрему групу суб'єктів малого та середнього бізнесу і пропозиція їм послуг, що відповідають вимогам швидкості, мобільності, гнучких цін, спрощених умов, якості;

- подальший розвиток комплексного обслуговування корпоративних клієнтів;

- моніторинг корпоративних клієнтів в цілях забезпечення більш високого рівня обслуговування клієнтів та отримання точної та ефективної інформації про клієнтів;

- розробка чіткої та продуманої клієнтської політики, взаємопов'язаної з кредитною політикою, депозитною, тарифною, продуктовою та іншими, з метою постановки конкретних завдань щодо розвитку клієнтської бази, формуванню стійкого партнерства банку з клієнтами, і контролю за результатами її реалізації;

- розвиток каналного маркетингу. Використання глибокого розуміння потреб клієнтських каналів, розробка нових фінансових продуктів, вивчення діяльності та цін банків-конкурентів, які працюють в тих же клієнтських каналах;

- підвищення кваліфікації персоналу банку з побудови партнерських взаємовідносин з клієнтами і наданню послуг на більш високому якісному рівні.

Орієнтація на потреби клієнта, застосування сучасних підходів до обслуговування корпоративних клієнтів, розробка чітких заходів з управління клієнтською базою, встановлення стійких партнерських взаємовідносин з клієнтами, аналіз діяльності банків-конкурентів, сприятимуть досягненню високих фінансових результатів від реалізації клієнтського бізнесу та зміцненню конкурентних позицій банків України на ринку банківських послуг для корпоративних клієнтів.

Базуючись на досвіді комерційних установ, наведемо чинники та методи розвитку корпоративного бізнесу в умовах нестабільного економічного становища:

1. Зниження частки позик у непрофільній валюті.

2. Фокус на ключових складових бізнесу та заморожування непрофільних інвестиційних проектів.

3. Скорочення необов'язкових витрат:

- відмовитись від надмірностей (зайві офісні приміщення, збиткові компенсаційні пакети, представницькі витрати та інше);

- «заморозити» виплату дивідендів (кошти використати для фінансування основної діяльності та обов'язкових проектів);

- скоротити закупівлю меблів, офісної техніки, видаткових матеріалів при відсутності нагальної необхідності.

4. Оптимізація бізнес-моделі компанії:

- оптимізувати спільно з компаніями-контрагентами існуючі ланцюги нарощування вартості;

- виявити, оптимізувати та використовувати можливості розвитку бізнесу по «діагоналі» в системі створення вартості;

- оптимізація бізнес-процесів, в т.ч.:

1) виділити та оптимізувати ключові в умовах кризи внутрішні бізнес-процеси компанії;

2) підібрати на ринку праці кращих спеціалістів (оптимізувати кадровий склад);

3) посилити процеси контролю за використанням коштів, припинити зловживання;

4) враховуючи підвищені вимоги банків для потенційного фінансування, зайнятися удосконаленням корпоративного управління компанією (а саме, концентрувати увагу на недоліках, перерахованих вище).

Таким чином, підведемо підсумок, даний сегмент надає банківські послуги (кредити, депозити та здійснення розрахунково-касового обслуговування) широкому спектру корпоративних клієнтів, включаючи великі та середні компанії, державні компанії та ряд бюджетних установ. Ощадбанк впродовж року проводив політику підвищення ефективності корпоративного бізнесу, першочергове значення мав прозорий механізм роботи з клієнтами, поява нових пропозицій депозитних продуктів та впровадження потужної ІТ-системи.

Протягом 2013 року департаментом інформатизації продовжувались роботи по реалізації програми розвитку інформаційних технологій як невід'ємної частини загальної програми розвитку банку.

За зазначений період виконано значний обсяг робіт та заходів із впровадження, експлуатаційної підтримки, супроводження, уніфікації та розвитку автоматизованих систем Ощадбанку. Забезпечувався розвиток корпоративної інформаційної мережі, нарощувалась програмно-технічна платформа банку, вдосконалювались організація та управління інформаційними технологіями. Проведено оптимізацію структури департаменту інформатизації.

В Ощадбанку активно впроваджувались нові системи та технології з метою створення нової, керованої та інтегрованої ІТ-інфраструктури.

Зокрема, впроваджувались системи віртуалізації серверів центрального апарату Ощадбанку, сервіс-деску, моніторингу банківської ІТ-інфраструктури, а також нові домен ActiveDirectory, e-mail на базі MS Exchange, корпоративний

портал, інфраструктурні сервіси локальної мережі (DNS, DHCP, єдиного часу тощо). Проведені міграція працівників центрального апарату банку до нового домена та їх підключення до нової Інтернет-пошти (e-mail).

Іntenсивно продовжувались роботи щодо реалізації проекту «Побудова інтеграційної шини для АТ «Ощадбанк». Розроблено необхідну нормативну та інформаційну базу, проведено дослідну експлуатацію файлового обміну між АБС «БАРС-Millennium» та процесинговим центром та його міграцію до нової серверної платформи. Триває дослідна експлуатація в усіх регіональних управліннях щодо обміну даними між Ощадбанком та першим всеукраїнським бюро кредитних історій за стандартними кредитами та кредитними лініями. Триває дослідна експлуатація за проектом «Завантаження даних від АБС «БАРС-Millennium» до системи XRM».

На виконання вимог НБУ та внутрішнього аудиту організовано віддалений резервний центр обробки даних (ЦОД). Укладена угода з ТОВ «Де ново» на оренду серверного приміщення, що відповідає міжнародному рівню надійності Tier III. Впроваджується перший етап: у ЦОД розміщено обладнання для резервування ГРЦ та корпоративного сховища даних (DWH).

У Миколаївському обласному управлінні Ощадбанку завершено дослідну експлуатацію комплексу «Оплата». Введено 45 точок приймання платежів в установах банку в м. Миколаєві. Завершено підготовку до введення системи в промислову експлуатацію.

Продовжується впровадження системи СБОН+ як єдиного програмного забезпечення для автоматизації операцій прийому платежів населення, в тому числі через платіжні кіоски самообслуговування (ПТКС). На даний час систему введено в промислову експлуатацію в одинадцять регіональних управліннях.

У чотирьох регіональних управліннях вона функціонує в режимі дослідної експлуатації. Приймання платежів через ПТКС відпрацьовано на базі Львівського обласного управління Ощадбанку. Зараз проводиться тестування цього функціоналу в чотирьох регіональних управліннях банку.

Проводяться роботи з визначення технічних вимог, доопрацювання, проведення випробувань та впровадження в експлуатацію комплексу підсистем модуля автоматизації активних операцій банку АБС «БАРС-Millennium».

Опрацьовані організаційно-технічні питання щодо придбання та впровадження по всій структурі банку системи дистанційного навчання та тестування і інтеграція до неї всіх наявних тестів і курсів навчання.

Проведено дослідну експлуатацію автоматизованої системи ведення реєстру інсайдерів АТ «Ощадбанк».

Введено в промислову експлуатацію автоматизовану систему централізованої інкасації.

Постійно забезпечувався розвиток функціональних можливостей діючих автоматизованих систем банку.

Виконано удосконалення програмно-апаратного комплексу для централізованого сховища даних.

Впроваджено еталонну версію програмного забезпечення АБС «БАРС-Millennium» у центральному апараті АТ «Ощадбанк».

В АБС «БАРС-Millennium» реалізовано інтерфейс із системами «Open Way 4», персонального банкінгу та системою CardManagement. Здійснено вдосконалення депозитного модуля в частині впровадження нової технології по роботі з вкладами у банківських металах, внесено зміни до операцій з інвестиційними монетами, удосконалено технологію обслуговування банківських платіжних карток, впроваджено контроль коректності введених даних клієнта при створенні карток клієнтів - фізичних осіб.

Впроваджено нову систему нарахування та сплати комісій розрахунково-касового обслуговування клієнтів згідно з новими тарифами для корпоративних клієнтів.

Проведено підготовчі роботи для тестування нової депозитної системи, електронних бізнес процесів та SMS-інформування клієнтів в обласних управліннях.

Разом з клієнтом-замовником ТОВ «ДТЕК» проведено тестування нових можливостей програмного забезпечення Corp2 по валютних операціях, а також щодо приймання, відправлення платіжних документів та отримання виписок у вигляді файлів, які відповідають міжнародному стандарту ISO 20022. У зв'язку з підключенням УДППЗ «Укрпошта» до системи Corp2 проведено експорт бази кореспондентів і призначень платежу в систему відповідно до вимог корпоративного клієнта.

На базі Головного управління Ощадбанку по м. Києву та Київській області проведена перевірка технології накладання корпоративної візи на документи структурних підрозділів із залученням до тестування ДП НАЕК «Енергоатом».

Реалізована можливість списання нерухомих вкладів у підсистемі АСВО «Вклади», залишок на яких становить менше 10 грн. Реалізовано можливість видачі коштів на поховання з використанням «Національної картки». Організовано проведення робіт щодо консолідації нерухомих картотек з локальних депозитних систем до Єдиної бази даних нерухомих вкладів фізичних осіб.

Продовжується відпрацювання модулів «Валютний контроль» та «Біржові операції» АБС «БАРС-Millennium» з метою вдосконалення технології їх роботи.

Проведено тестування модифікованої автоматизованої системи управління взаємовідносинами з клієнтами банку на базі програмного продукту Call center XRM®Banking у частині автоматизації процедури Soft-collection кредитів фізичних осіб. Відпрацьовується взаємодія цієї системи з АБС «БАРС-Millennium».

Виконувались роботи з доопрацювання АБС «Барс-Millennium» щодо реалізації функцій фінансового моніторингу.

У системі управління банківськими ресурсами Allegro розроблялись та впроваджувались нові автоматизовані ресурси та аналітичні звіти, зокрема для розрахунку та контролю лімітів разового завантаження банкоматів, за операціями торгового еквайрингу, про стан виконання бізнес-плану за окремими показниками роздрібного бізнесу, контролю граничних розмірів кредитної заборгованості юридичних осіб та клієнтів роздрібного бізнесу, ведення бази даних будівель та споруд банку.

У системі термінових переказів «Швидка копія» разом із системою міжнародних грошових переказів «Золота корона» впроваджено сервіс щодо надсилання інформаційних SMS-повідомлень, проводяться стендові випробування приймання термінових переказів від юридичних осіб на користь фізичних осіб.

Через інтерфейс «Єдине вікно» ТОВ «Профікс» для взаємодії з Ощадбанком підключено тринадцять систем міжнародних грошових переказів. Забезпечено автоматизовані взаєморозрахунки за здійснені перекази між Ощадбанком та системами міжнародних грошових переказів. Забезпечено інтеграцію інтерфейсу «Єдине вікно» та внутрішньодержавної небанківської

платіжної системи «Глобал Мані» у Web-інтерфейс АБС «БАРС-Millennium». Ці системи функціонують у режимі дослідної експлуатації.

Продовжувались роботи з подальшої уніфікації програмного забезпечення, встановленого в установах Ощадбанку.

У цьому аспекті в чотирнадцяти регіональних управліннях завершується впровадження програмного забезпечення з автоматизації внутрішньобанківської діяльності HT-Yard розробки ТОВ «ХІТЦ» як єдиного програмного забезпечення для всіх установ АТ «Ощадбанк».

Постійно проводились роботи з експлуатаційної підтримки і супроводження діючих автоматизованих систем банківської діяльності, зокрема:

- програмного забезпечення звітності до державних контролюючих органів;
 - програмного забезпечення з автоматизації внутрішньобанківської діяльності;
 - модуля «Реєстр вкладників Ощадбанку СРСР» (14257 користувачів) та модуля «Реєстр вкладників «Родовід-Банку» (11946 користувачів);
 - системи управління банківськими ресурсами Allegro;
 - підсистеми «Фінансовий моніторинг» АБС «Скарб»;
 - автоматизованого ресурсу ведення Реєстру публічного обтяження рухомого майна корпоративних клієнтів установ АТ «Ощадбанк»;
 - системи термінових переказів «Швидка копія»;
 - взаємодії з системою Першого всеукраїнського бюро кредитних історій;
 - програмного комплексу консолідації файлів управлінської звітності (CorpForCis) для корпоративних та агрегованих клієнтів;
 - програмного комплексу «Платежі населення»;
 - програмного комплексу АСВО «Вклади»;
 - модуля поповнення рахунку передплатеного сервісу послуг операторів мобільного зв'язку Mobi Fix;
 - програмного комплексу «СБОН+» (в т.ч. розпочато роботу з розробником через портал Beskyd Com Readmine).
- Також здійснювалась підтримка систем:
- електронної пошти НБУ, пошти Foss-mail та e-mail;
 - офіційного сайту Ощадбанку;

- корпоративного інформаційного порталу Ощадбанку;
- бази нормативних документів та системи електронного діловодства

Edoc;

- правової системи ЛІГА:ЗАКОН та системи НАУ4;
- дистанційного навчання;
- підтримки кредитного комітету;
- Контакт-центру Ощадбанку;
- GTS;
- бази даних інкасаторів;
- фінансового обліку та звітності;
- сховища даних (IBM DWH);
- системи дистанційного моніторингу та управління серверами та робочими станціями, серверів доступу до Internet, FTP-серверів тощо [9, с.38].

Здійснювалась підтримка програмного забезпечення по формуванню та збору 67 файлів статистичної звітності НБУ (з них у розрізі періодичності: щоденні – 13, щодакдні - 4, щомісячні - 31, щоквартальні – 13, піврічні - 1, річні – 5) та 27 файлів внутрішньобанківської статистичної звітності Ощадбанку (з них у розрізі періодичності: щоденні - 4, щомісячні – 20, щоквартальні – 2, річні - 1). Забезпечено підтримку трьох нових файлів статистичної звітності, введених НБУ в 2013 році.

З метою автоматизації процесу документообігу заявок на доопрацювання програмного забезпечення розгорнуто Портал служби супроводження АБС, до якого підключені співробітники всіх бізнес-підрозділів центрального апарату та регіональних управлінь банку.

Забезпечувалась належна підтримка функціонування внутрішньої платіжної системи банку, оброблено понад 76 млн. електронних розрахункових документів. Виконувалась експлуатаційна підтримка АБС «БАРС-Millennium» центрального апарату банку, комплексу SWIFT, системи «ІС-Підприємство», системи «Телекс», систем «Корпоративний Клієнт-Банк» та «Інтернет Клієнт-Банк». На даний час до системи «Корпоративний Клієнт-Банк» підключено 1635 клієнтів - юридичних осіб.

Введено в експлуатацію додаткові WEB-сервери системи «Корпоративний Клієнт-Банк» з використанням технології NLB.

Виконувалось перепідключення термінального обладнання від системи старого процесингового центру до WAY4.

Для забезпечення розвитку технічної та програмної платформи інформаційних технологій банку, заміни застарілої техніки на існуючих робочих місцях та оснащення нових робочих місць, керуючись принципом економічної доцільності витрат, у 2013 році продовжувалось оснащення установ Ощадбанку комп'ютерами, принтерами та іншими технічними засобами.

Зокрема, придбано:

- комп'ютерів 3227 од.;
- серверів 64 од.;
- дискових систем збереження даних 10 од.;
- принтерів 3497 од.;
- джерел безперебійного живлення 2037 од.

За результатами тестових випробувань було визначено та закуплено партію обладнання та визначено операторів зв'язку для підключення 1100 відділень банку IV типу, які знаходяться в сільській місцевості, до корпоративної інформаційної мережі банку. За проведеними тендерами закуплено та передано до регіональних управлінь обладнання для проведення робіт у відділеннях банку III та IV типів, які знаходяться в сільській місцевості.

Виконано роботи з побудови кабельних ліній зв'язку між поверховими комутаційними шафами та серверною кімнатою з метою забезпечення повноцінного функціонування ядра центрального вузла зв'язку банку.

Завершено модернізацію модуля WAN мережі, що дало змогу надійно захистити мережу банку від зовнішнього вторгнення.

Канали зв'язку платіжних систем «Префікс», SWIFT та канал на Національний банк України переведено на волоконно-оптичні лінії, що значно збільшило їх продуктивність. Організовано резервні канали зв'язку для підключення платіжних POS-терміналів у 75-ти закладах «МакДональдс» на території України.

Для забезпечення працівників банку надійним телефонним зв'язком розширене номерне поле, систему телефонії переведено на сучасну цифрову технологію. Розроблено нове положення про корпоративну інформаційну мережу банку.

Розроблено та впроваджено новий модуль підключення до мережі Інтернет, який використовує BGP-маршрутизацію з власною автономною системою.

Організовано оптичні канали зв'язку (темна оптика) та проведено підготовчі роботи для впровадження нового мережевого обладнання для процесингу в ЦОД «Дата груп».

У Контакт-центрі Ощадбанку здійснено переведення каналу Контакт-центру між центрами обробки даних на швидкість 1 Гбіт/с згідно з вимогами PCI DSS проведено сегментацію мережі, встановлено нову структуровану кабельну систему для впорядкування та організації нових робочих місць [9, с.40].

Також серед інших інноваційних проектів у 2013 році реалізовані:

- Ощадбанк запустив послугу Інтернет-еквайрингу з підтримкою технології 3D Secure. Ощадбанк використовує технологію 3D Secure, що лежить в основі програм Verified by Visa та MasterCard SecureCode й гарантує держателю картки повну безпеку операцій оплати покупок у мережі Інтернет;

- на термінальному обладнанні Ощадбанку була здійснена перша в Україні операція оплати покупки за допомогою мобільного телефону з NFS-модулем і SIM-карти оператора мобільного зв'язку;

- Ощадбанк став першим банком-еквайєром в Україні, який встановив торгові термінали на касах самообслуговування для можливості самостійної оплати покупок платіжними картками в мережі супермаркетів «Велика Кишеня»;

- кожний п'ятий термінал Ощадбанку приймає до оплати безконтактні платіжні картки технологій payWave від Visa та PayPass від MasterCard [9, с.22].

Отже, плідним виявився 2013 рік для розвитку Ощадбанком дистанційних каналів обслуговування та впровадження інформаційних систем, продовжувалось оснащення установ Ощадбанку комп'ютерами, принтерами та іншими технічними засобами, введено в експлуатацію додаткові WEB-сервери, забезпечувалась належна підтримка функціонування внутрішньої платіжної системи банку, розширилась система WEB-банкінгу, впроваджено нову систему нарахування та сплати комісій розрахунково-касового обслуговування клієнтів згідно з новими тарифами для корпоративних клієнтів.

3. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Ресурсна база банківської системи має ключове значення для стабілізації сучасного соціально-економічного становища та для ухвалення ключових стратегічних рішень щодо майбутнього розвитку кожної країни.

Ресурсне забезпечення відіграє важливу роль і для самих комерційних банків, оскільки від структури ресурсів та їх обсягу безпосередньо залежать масштаби активних операцій банків, а, отже й розміри їх прибутків або збитків, що є запорукою успішного їх подальшого функціонування. Вказані процеси вимагають від банків адекватного нарощування обсягів їх ресурсної бази, оптимізації структури та вдосконалення її організації тощо. Таким чином, дослідження особливостей формування ресурсної бази банків в умовах становлення нових параметрів суспільно-економічного життя є актуальним науковим завданням.

Дослідженню ресурсного забезпечення банківської діяльності присвячено праці багатьох зарубіжних авторів, серед яких: Е. Гілл, Д. Сінкі, Т. Кох, Дж. Розмарі Кемпбелл та ін. Значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили українські вчені: О. Васюренко, А. Вожжов, А. Герасимович, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, О. Заруба, А. Єпіфанов, В. Коваленко, С. Козьменко, Р. Коцовська, А. Мороз, М. Савлук, Л. Примостка та ін. Не заперечуючи вагомості отриманих результатів вищезазначених учених, слід зазначити, що комплексні дослідження ресурсної бази банків з урахуванням сучасних вимог, нині практично відсутні. В зв'язку зі світовою фінансовою кризою процеси формування та використання ресурсів банків не лише загострились, а потребують розробки нової концепції розуміння проблеми з урахуванням системи поглибленого зв'язку не лише між окремими елементами функціональної діяльності банку, а і з урахуванням складної системи планетарної та національної взаємодії.

Однією із необхідних передумов ефективного функціонування банків та їх фінансової стійкості є стабільність і достатність їх ресурсної бази.

На сьогодні не існує однозначного визначення поняття «ресурси банку». Чимало вчених у своїх дослідженнях дотримуються традиційної точки зору на ці питання, трактуючи поняття ресурсів банку, як власних коштів банку, а поняття капіталу банку, як сукупності коштів, що перебувають у розпорядженні